دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی

بررسی اثرات عوامل زمینه‌ای بر روحیه‌ی کارآفرینی مورد مطالعه: تعاونی‌های کشاورزی شهرستان نقده

لطیف حاجی[۱]، ناصر ولی‌زاده[۲] و حمید کریمی[۳]

۱- دانشجوی دکتری، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
۲- دانشجوی دکتری، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران، (نویسنده مسوول: n.valizadeh@shirazu.ac.ir)
۳- استادیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه زابل، زابل، ایران
تاریخ ارسال: ۹۸/۱/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۸/۳/۱۹
صفحه: ۲۶ تا ۳۳

چکیده

توجه و تقویت روحیه‌ی کارآفرینی از مباحث مهم کارآفرینی در بین افراد جامعه می‌باشد که تحقق این مهم فراهم‌آوردن بستر مناسبی تحت‌عنوان عوامل زمینه‌ای را می‌طلبد. تحقیق حاضر به‌بررسی اثرات عوامل زمینه‌ای بر روحیه‌ی کارآفرینی در بین اعضای تعاونی‌های کشاورزی شهرستان نقده می‌پردازد. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی بود و با فن پیمایش مقطعی انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق (N=۱۱۷۰) نفر از اعضای تعاونی‌ها بودند که تعداد ۲۹۰ نفر از آنان با استفاده از جدول کریجسی و مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که روایی آن توسط پانلی از متخصصان تأیید شد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بین ۰/۸۸ تا ۰/۹۲ محاسبه شد. نتایج مدل معادلات ساختاری نشان داد که عوامل اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژی و سیاسی بر روحیه‌ی کارآفرینی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. به‌طوری که مقدار ضریب تعیین، ۰/٦٦ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. براساس نتایج، پیشنهاد می‌شود که تعاونی‌های کشاورزی به دلیل پتانسیلی که در زمینه‌ی کارآفرینی و به طبع آن پرورش روحیه کارآفرینی دارند، مورد توجه سیاستگزاران قرار بگیرند.

واژه‌های کلیدی: عوامل زمینه‌ای، روحیه‌ی کارآفرینی، تعاونی‌های کشاورزی، شهرستان نقده

مقدمه

با بررسی روند رشد اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته، مشخص می‌شود که کارآفرینی و کارآفرینان در رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی آن کشورها نقش به سزایی داشته است (۱۴). کارآفرینی ابزاری مهم برای رسیدن به توسعه پایدار به‌شمار می‌رود (۱۵) که می‌تواند با خلق فرصت‌های جدید اشتغال و درآمد، نقش مؤثری در بهبود وضع اقتصادی و معیشتی روستاها داشته باشد (۸،۳۴). بر این اساس، بخش تعاون یک اهرم مناسب برای توسعه به‌شمار می‌آید که می‌تواند در جهت ایجاد فضای مناسب به‌منظور افزایش تولید، کاهش درصد بیکاری، بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی مردم مؤثر باشد و با توجه به سیاست‌های اصل ۴۴، روحیه‌ی کارآفرینی را ترویج می‌کند (۱۸). به‌همین دلیل، سنجش میزان کارآفرینی افراد و تلاش برای توسعه و تقویت آن در فرآیند توسعه‌ی روستایی، از طریق فراهم‌کردن زمینه‌های اولیه‌ی آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۳۴). با توجه به‌اینکه، منابع انسانی نقش اصلی در موفقیت کسب و کارها دارد (۱۱)، بنابراین، پرورش افراد کارآفرین مستلزم فراهم‌آوردن بستری مناسب و ترویج روحیه‌ی کارآفرینی است (۱۹). توسعه‌ی کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی راهی برای نوسازی و پویایی آنها است (۶). از آنجا که کارآفرینی به‌منزله یکی از پیش‌شرط‌های موفقیت تعاونی بوده است. بنابراین، تعاونی جایگاه مناسبی است که می‌تواند روحیه‌ی کارآفرینی را در افراد تقویت نموده و در شکوفایی ویژگی‌های مثبت آنان نقش به‌سزایی داشته باشد. علی‌رغم اهمیت و جایگاه تعاونی‌ها، بررسی اولیه عملکرد آنها به‌ویژه در مناطق روستایی نشان‌دهنده‌ی آن است که این تعاونی‌ها با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده و نتوانسته‌اند به اهداف از پیش تعیین‌شده خود دست یابند. در چنین شرایطی، بسیاری از محققان و صاحب‌نظران بر این باورند که توسعه‌ی کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی می‌تواند نقش اساسی در کمک به توسعه و تقویت تعاونی‌ها و حل مشکلات آنها داشته باشد (۳۱).

از مباحث مهم در کارآفرینی، توجه و تقویت روحیه‌ی کارآفرینی در بین افراد جامعه می‌باشد، که تحقق این مهم فراهم‌آوردن بستر مناسبی تحت‌عنوان عوامل زمینه‌ای را می‌طلبد. عوامل زیادی درکارآفرینی، دارای اهمیت بوده و ضروری می‌باشند (۹). به اعتقاد احمدی و همکاران (۱) عوامل محیطی که افراد در آن قرار دارند بر ویژگی کارآفرینی آنان اثرگذار بوده، به‌طوری که پژوهش‌های کارآفرینی نشان داده است که عوامل و شرایط محیطی همچون عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و تکنولوژی تأثیر مثبت یا منفی بر توسعه‌ی کارآفرینی دارند (۱۲،۲۰).

روحیه‌ی کارآفرینی عاملی فردی است که بیش از سایر عوامل بر ایجاد کارآفرینی تأثیرگذار می‌باشد (۲۴). کارآفرینان افرادی ریسک‌پذیر، سخت‌کوش، متعهد و به‌طور طبیعی نوآور هستند تا رقابت رو به رشد جهانی را به دست بگیرند (۳۷). هوارد (۲۲) ویژگی‌های افراد کارآفرین را شامل توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، خلاقیت، استقلال‌طلبی، تحمل ابهام و کانون کنترل درونی می‌داند. توفیق‌طلبی، رسیدن به استانداردهای بالاست که فرد را به سمت موفقیت هدایت می‌کند (۲). استقلال‌طلبی، اجتناب از کنترل‌شدن توسط دیگران در انجام

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

کارها می‌باشد (۷). ریسک‌پذیری، تصمیم‌گیری در یک محیط آشفته با حداقل اطلاعات و نتایج نامشخص تعریف می‌شود (۲). کنترل درونی، نسبت‌دادن رویدادهای زندگی به نتایج برنامه‌ها و فعالیت‌ها نه شانس و اقبال می‌باشد. خلاقیت، به کارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید تعریف می‌شود (۷). تحمل ابهام از خصوصیات دیگر کارآفرینان است. فردی که توانایی زیادی در تحمل ابهام دارد و در جستجوی موقعیت‌های چالش‌برانگیز مبهم بوده و تلاش می‌کند که برای درست انجام‌دادن کار خود بر آن موقعیت‌های مبهم و غیرقابل پیش‌بینی غلبه کند (۲۱).

عوامل محیطی شرایط و چارچوبی هستند که بر کمیت و کیفیت فرصت‌های کارآفرینی و نیز ظرفیت افراد برای کارآفرینی مؤثر است. ظرفیت افراد برای کارآفرینی به دو عامل گرایش به کارآفرینی و توان کارآفرینی قابل تقسیم‌بندی است و احتمال کارآفرینی افراد در یک جامعه تابعی از تأثیرات عوامل محیطی هم دانسته شده است (۳۵). در ادبیات کارآفرینی محیط شامل کلیه عوامل، متغیرها و پارامترهایی است که امکان کنترل و تغییر آن توسط کارآفرین وجود ندارد (۱۴). محققان یکی از عوامل مؤثر بر توسعه‌ی کارآفرینی را عوامل محیطی معرفی می‌کنند (۲۵). به‌بیان دیگر، یکی از عوامل مهم در تربیت افراد کارآفرین و هدایت آنها به سمت موفقیت، عوامل محیطی است که فعالیت کارآفرینانه را مساعد می‌کند. این عامل از دیدگاه جامعه‌شناختی نشأت گرفته که محیط را متناسب با فعالیت کارآفرین تنظیم کرده و با انواع تسهیلات، حمایت‌ها و تشویق‌ها جامعه را برای فعالیت افراد خلاق و کارآفرین مهیا می‌کند (۳۰). به‌نظر سوبل و کینگ محیط کارآفرینی از عوامل کلان اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی تشکیل می‌شود که در تمایل و توانایی افراد برای انتخاب فعالیت‌های کارآفرینی اثرگذار می‌باشد (۳۳). محققان دیگری عوامل محیطی مؤثر بر کارآفرینی را پویایی، پیچیدگی، تقاضا برای محصولات جدید، شدت رقابت (۳)، مسائل اجتماعی و سیاسی (۱۷،۲۳) و فرصت‌های تکنولوژیکی (۵،۲۸) برمی‌شمارند.

محیط اجتماعی شامل اعتقادات و طرز فکرهای اعضای جامعه نسبت به نوع فعالیت‌های مشروع و مطلوب در جامعه بوده و مؤسسات اجتماعی که از یک سبک زندگی اجتماعی خاص حمایت می‌کنند را نیز شامل می‌شود. که از طریق تأثیرگذاری بر مطلوبیت فعالیت‌های کارآفرینی، بر بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه تأثیر می‌گذارند. ماهیت محیط اقتصادی که کارآفرین در آن قرار می‌گیرد بر تمایلش برای درگیرشدن در فعالیت کارآفرینانه تأثیر می‌گذارد. محیط سیاسی نیز بستری مهمی است که کارآفرینان در آن فعالیت می‌کنند. محیط سیاسی که شامل حمایت‌های مالی، سیاست‌ها و رویه‌های دولت می‌باشد از طریق تأثیرگذاشتن بر ریسک‌ها و بازده‌های درک‌شده از فعالیت‌های کارآفرینانه، بر بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه تأثیر می‌گذارد (۲۹). در نهایت، محیط تکنولوژی امکان دسترسی ساده به اطلاعات، دانش و فناوری را در بر می‌گیرد (۲۶)، که می‌تواند فعالیت‌های کارآفرینانه را تحت تأثیر قرار دهد.

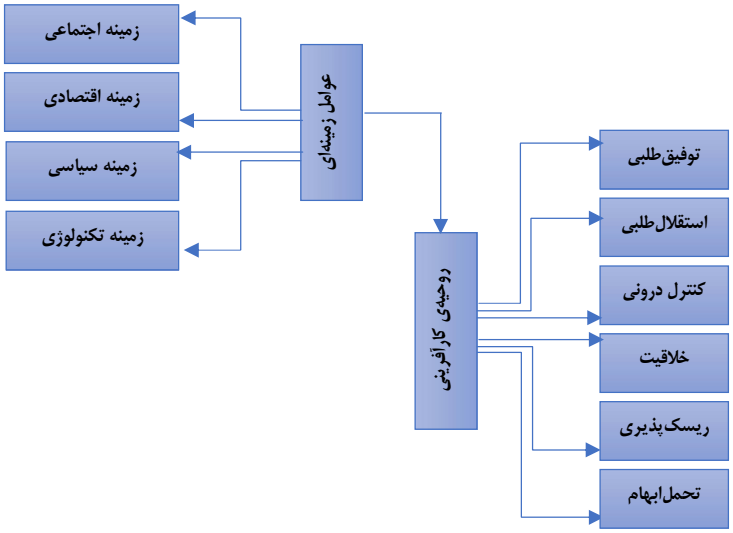
مدرسی (۲۷) در تحقیق خود از عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانشگاهی به سیاست‌ها و قوانین دولتی، نحوه اجرای قوانین، ملاحظات سیاسی و نگرش جامعه دانشگاهی اشاره می‌کند. نتایج تحقیق گلرد (۱۶) نشان داد عوامل محیطی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیکی با شاخص‌های توسعه‌ی کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری دارند. همچنین، مطابق مدل شناختی- فرهنگی ویژگی‌های شخصیتی از قبیل تحمل ابهام، کانون کنترل درونی، خطرپذیری، و انگیزه موفقیت، سبب تمایل فرد به کارآفرینی می‌شود، و رابطه مثبتی با توسعه کارآفرینی دارد (۱۰).

دنیایی و همکاران (۱۳) مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه و تقویت کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی استان زنجان را ارائه حمایت‌های مالی و مالیاتی، اصلاح قوانین و مقررات بانکی و سازگارنمودن آن با شرایط کارآفرینان و همچنین تدوین سند ملی توسعه‌ی کارآفرینی شناسایی کرده‌اند. در تحقیق صادقی و ملکی‌نیا (۳۲) ارتباط میان پنج عامل کلیدی محیط‌های کارآفرینانه شامل سیاست‌ها و رویه‌های دولتی، شرایط اجتماعی-اقتصادی، مهارت‌های کارآفرینی و کسب و کار، مساعدت مالی و غیرمالی و قصد کارآفرینی در دانشگاه تهران بررسی شد که نتایج وجود رابطه معنی‌داری را بین عوامل محیطی کارآفرینی و قصد کارآفرینی نشان داد. همچنین، انصاری و سلیمانی‌زاده (۴) در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل محیطی مؤثر بر توسعه‌ی کارآفرینی به این نتیجه رسیدند که عوامل سیاسی، عوامل اجتماعی، عوامل فناوری در توسعه‌ی کارآفرینی تأثیر دارند.

شناسایی عوامل مؤثر بر روحیه‌ی کارآفرینی دارای اهمیت است. چرا که می‌توان با بررسی دقیق ابعاد پیش‌بینی‌کننده روحیه‌ی کارآفرینی، بستر مناسبی را برای چگونگی شکل‌گیری نگرش در افراد جهت توانمندی و بروز رفتار کارآفرینانه و خلاقانه آنان به‌وجود آورد. از طرفی، با توجه به مشکل اشتغال خصوصاً در بین جوانان و لزوم پرورش فعالیت‌های کارآفرینانه در میان آنان می‌توان با بررسی برخی از عوامل اثربخش بر روحیه‌ی کارآفرینی، زمینه‌ی مناسب برای توسعه‌ی فعالیت‌های کارآفرینانه را در میان آنان شناسایی نمود. در این پژوهش به‌منظور بررسی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر روحیه‌ی کارآفرینی از مدل محیطی (PEST)[1] استفاده شده است (۳۶). این مدل با توجه به نگاره یک شامل عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و تکنولوژیکی می‌باشد.

1- Political, Economical, Socio, Technological

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

شکل ۱- چارچوب مفهومی پژوهش (منبع: نتایج حاصل مرور ادبیات)
Figure 1. Conceptual framework of the research

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از لحاظ هدف،کاربردی و به‌لحاظ تجزیه و تحلیل داده‌ها، توصیفی مبتنی بر معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه‌ی آماری تحقیق را اعضای تعاونی‌های تولید کشاورزی تشکیل می‌دهند. تعداد کل اعضای تعاونی‌ها ۱۱۷۰ نفر می‌باشد، که حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۹۰ نفر برآورد شد. نمونه‌ها به‌روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب، انتخاب شدند (جدول یک). ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر پرسشنامه بود که از سه بخش تشکیل شده بود. بخش اول ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد بود، بخش دوم شامل پرسش‌هایی به‌منظور سنجش عوامل زمینه‌ای موثر بر روحیه‌ی کارآفرینی بود که عوامل اجتماعی، اقتصادی، تکنولوژی و سیاسی (هرکدام ۴ گویه) را دربر می‌گیرد. بخش سوم مربوط به روحیه‌ی کارآفرینی افراد بود که دارای ۶ مؤلفه می‌باشد برای سنجش هر یک از مؤلفه‌های از ۴ گویه بهره گرفته شد. همچنین، برای اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از طیف لیکرت (۱= خیلی کم تا ۵= خیلی زیاد) استفاده شد. جهت تعیین روایی ظاهری و محتوایی ابزار تحقیق از نظرات پانلی از متخصصان استفاده شد. به‌منظور تعیین پایایی، ۳۰ پرسشنامه به‌صورت تصادفی خارج از نمونه‌ی تحقیق توزیع گردید. پس از جمع‌آوری داده‌ها ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه محاسبه گردید که مقدار آن بین ۰/۹۲ تا ۰/۸۸ بود. در این پژوهش از روش پایایی ترکیبی[1] (CR) نیز استفاده گردید. همچنین علاوه بر تعیین روش روایی محتوا و روایی ظاهر، از روش روایی تشخیصی به‌روش تعیین شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده[2] (AEV) استفاده شد. جهت تحلیل داده‌ها در این پژوهش از نرم‌افزارهای $SPSS_{19}$ و $LISREL_{8.80}$ استفاده گردید.

جدول ۱- جامعه و نمونه آماری اعضای شرکت‌های تعاونی کشاورزی
Table 1. Statistical sample and population of agricultural cooperative

ردیف	شرکت تعاونی	تعداد اعضا	تعداد نمونه
۱	گاوداران نقده	۱۹۷ عضو	۴۹
۲	دامداران محمدیار	۲۶۷ عضو	۶۶
۳	مرغداران نقده	۳۶ واحد	۹
۵	مکانیزاسیون	۳۷۲ عضو	۹۲
۴	شرکت تعاونی تولید گلوان	۲۹۸ عضو	۷۴
جامعه آماری		۱۱۷۰	
نمونه			۲۹۰

1- Composite Reliability
2- Average Variance Extracted

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

نتایج و بحث

نتایج پژوهش نشان داد که از ۲۹۰ نفر پاسخگو ۲۳۴ نفر (۸۰/۴ درصد) مرد و بقیه زن بودند. میانگین سنی افراد ۴۰/۷۵ سال بود. از نظر نوع سکونت نیز نتایج نشان داد که اکثریت افراد، با فراوانی ۱۹۱ نفر، به‌صورت دائم در روستا زندگی می‌کنند. ۷۰ درصد پاسخگویان متأهل بودند. ۲۷ درصد افراد میزان تحصیلات در مقطع دیپلم را داشتند.

همچنین، بیش از ۴۳ درصد از افراد در دوره‌های کارآفرینی شرکت داشته‌اند. در جدول دو، مدل اندازه‌گیری سازه‌های پژوهش و ضریب استانداردشده، مقدار t، پایایی ترکیبی و روایی سازه آمده است. با توجه به نتایج برازش کلی مدل، دیده می‌شود که مقدار t همه‌ی ضریب‌های مسیر بین نشانگرها و متغیرهای نهفته‌ی پژوهش خارج از نقاط بحرانی از ۱/۹۶± می‌باشند و برای همه‌ی سازه‌های پژوهش، مقدار شاخص‌های CR و AVE مقادیر بالا و مناسبی دارند.

جدول ۲ـ خلاصه‌ی اطلاعات مدل‌های اندازه‌گیری سازه‌های نهفته‌ی پژوهش

Table 2. Summary of measurement models' latent structures in the research

سازه		نشانگر	نوع متغیر	ضریب استاندارد شده	T	CR	AVE
عوامل زمینه‌ای (AA)	A_1	سیاسی	مستقل	۰/۵۰	_	۰/۸۲	۰/۵۵
	A_2	تکنولوزی		۰/۶۴	۷/۶۷**		
	A_3	اجتماعی		۰/۸۴	۸/۷۳**		
	A_4	اقتصادی		./۹۲	۸/۹۷**		
روحیه‌ی کارآفرینی (BB)	B_1	توفیق‌طلبی	وابسته	۰/۷۹	_	۰/۹۰	۰/۶۰
	B_2	استقلال‌طلبی		۰/۶۹	۱۲/۳۸**		
	B_3	کنترل درونی		۰/۶۹	۱۲/۳۷**		
	B_4	خلاقیت		۰/۸۰	۱۴/۸۵**		
	B_5	ریسک‌پذیری		۰/۸۰	۱۴/۸۶**		
	B_6	تحمل ابهام		۰/۸۷	۱۶/۴۳**		

ـ منبع: یافته‌های پژوهش

بررسی شاخص‌های تناسب مدل، حاکی از مناسب‌بودن مدل اندازه‌گیری متغیرهای مربوطه دارد (جدول ۳). مهم‌ترین شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب است که مقدار آن ۰/۰۴۵ می‌باشد. همچنین نسبت کای‌دو بر درجه آزادی که باید کمتر از مقدار مجاز یعنی ۳ باشد، مقدار ۱/۵۸ را نشان می‌دهد.

جدول ۳– شاخص‌های برازش

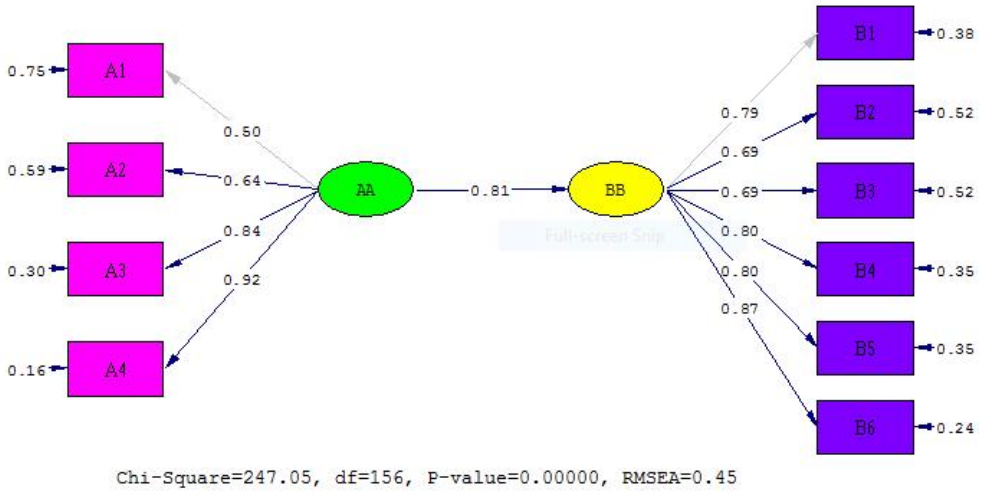
Table 3. Fitness indices

شاخص برازش	حد مطلوب	نتایج در پژوهش
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	≥۰/۹۰	۰/۹۴
شاخص میزان انطباق (GFI)	≥۰/۹۰	۰/۹۰
شاخص نرم‌شده برازندگی (NFI)	≥۰/۹۰	۰/۹۳
شاخص نرم‌نشده برازندگی (NNFI)	≥۰/۹۰	۰/۹۲
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	≥۰/۹۰	۰/۹۴
شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	≤۰/۰۸	۰/۰۴۵
کای اسکویر/درجه آزادی ($\chi 2/df$)	≤ ۳	۱/۵۸

ـ منبع: یافته‌های پژوهش

در قسمتی از تحقیق به‌منظور تحلیل مسیر از مدل معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج جدول ۴ اثرات مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته (روحیه‌ی کارآفرینی) و همچنین ضریب تبیین (R^2) میزان متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد. مدل ساختاری برازش‌یافته عوامل زمینه‌ای مؤثر بر روحیه‌ی کارآفرینی در نگاره ۲ آمده است. در این نمودار نمادهای A_1، A_2، A_3 و A_4 به‌ترتیب عوامل سیاسی، تکنولوژی اجتماعی و اقتصادی را نشان می‌دهد که در بین اعضای تعاونی‌های تولید کشاورزی مطالعه شد. همچنین، نمادهای B1، B2، B3، B4، B5 و B6 به‌ترتیب نماینده مؤلفه‌های توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، کنترل درونی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و تحمل ابهام روحیه‌ی کارآفرینی هستند. ضرایب متعلق به هر یک از مؤلفه‌های عوامل زمینه‌ای اعضای تعاونی‌های کشاورزی نشان‌دهنده سهم هر یک از آنها در شکل‌گیری متغیر مکنون روحیه‌ی کارآفرینی است. همانطور که ملاحظه می‌شود در بین متغیرهای مستقل عوامل اقتصادی و سیاسی به‌ترتیب بیشترین و کمترین سهم را در این زمینه داشته‌اند. همچنین، در بین متغیرهای وابسته به‌ترتیب تحمل ابهام، ریسک‌پذیری و خلاقیت بیشترین و کنترل درونی و استقلال‌طلبی کمترین سهم را دارا می‌باشند.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

شکل ۲- مدل برازش‌یافته با نمایش بارهای عاملی
Figure 2. The standard fitted model with the representation of factor loadings

در جدول زیر اثر عوامل زمینه‌ای و همچنین ضریب تعیین R^2 متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل نشان داده شده است. براساس نتایج به دست آمده عوامل چهارگانه زمینه‌ای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و تکنولوژی بر روحیه‌ی کارآفرینی تأثیر مثبت و معنی‌داری داشتند. با توجه به مقدار آماره ضریب تعیین (R^2) در مجموع ۰/۶۶ درصد واریانس متغیر وابسته روحیه‌ی کارآفرینی توسط متغیرهای مستقل فوق تبیین می‌گردد.

جدول ۴ـ نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق

Table 4. Results of the research hypotheses' test

متغیر وابسته	متغیر مستقل	ضریب استاندارد شده	t-Values	مقدار خطای استاندارد	آزمون فرضیه	R^2
روحیه‌ی کارآفرینی	عوامل زمینه‌ای	۰/۸۱	۷/۹۱**	۰/۱۰۲	تأیید	۰/۶۶

**: P≤0.01

منبع: یافته‌های پژوهش

در این تحقیق به‌منظور بررسی میزان روحیه‌ی کارآفرینی اعضای تعاونی‌های کشاورزی از شش مؤلفه توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، کنترل درونی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و تحمل ابهام استفاده گردید. همچنین، عوامل زمینه‌ای شامل عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و تکنولوژی بود. بر اساس نتایج مدل ساختاری مشخص شد که بین عوامل چهارگانه زمینه‌ای و شاخص‌های روحیه‌ی کارآفرینی اعضای تعاونی‌های کشاورزی مورد مطالعه رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد و شاخص‌های روحیه‌ی کارآفرینانه به‌شدت تحت تأثیر عوامل زمینه‌ای کارآفرینی قرار دارند؛ که این نتیجه با نتایج تحقیق دنیایی و همکاران (۱۳)؛ صادقی و ملکی‌نیا (۳۲)؛ مدرسی (۲۷)؛ گلرد (۱۶) و انصاری و سلیمانی‌زاده (۴) همسو می‌باشد.

نتایج نشان داد که عوامل اقتصادی بیشترین تأثیر را بر روحیه‌ی کارآفرینی افراد دارند. به‌عبارت دیگر، می‌توان چنین نتیجه گرفت که با بهبود مسائل اقتصادی همچون منابع کافی برای ایجاد کسب و کار، حمایت‌های مالی و همچنین در دسترس‌بودن سرمایه شاهد تمایل افراد به کارآفرینی باشیم. عامل مهم دیگر شرایط و زمینه‌ی اجتماعی است که بر روحیه‌ی کارآفرینی اعضا تأثیر داشته است به این معنی که هر چه مسائل اجتماعی مانند حمایت خانواده، دوستان، ارزش‌گذاری کارآفرینی و ارتباط با دیگر کارآفرینان بیشتر باشد؛ افراد روحیه بیشتری جهت انجام کارآفرینی خواهند داشت.

طبق نتایج به‌دست آمده، عامل تکنولوژی نیز بر روحیه‌ی کارآفرینی اعضای تعاونی‌های کشاورزی تأثیرگذار بوده است. مسائل تکنولوژیکی مثل رسانه‌های ارتباط جمعی، در دسترس‌بودن اطلاعات کافی در زمینه‌ی کارآفرینی می‌تواند در توسعه‌ی کارآفرینی اثرگذار باشد. از آنجا که اکثریت اعضا دارای تحصیلات می‌باشند بنابراین، پیشنهاد می‌شود جهت تحقق این مهم که شاید بهترین و سریع‌ترین ابزار استفاده از رسانه‌ها جمعی و برنامه‌های مناسب در زمینه کارآفرینی باشد، استفاده به‌عمل آید. در نهایت، براساس نتیجه به دست آمده زمینه‌ی سیاسی که افراد در آن قرار می‌گیرند اگرچه از اهمیت کمتری برخوردار بوده است با این حال مسائل سیاستی همچون حمایت‌های دولتی در زمینه‌های مختلف و رویه‌ها و قوانین می‌توان انتظار داشت که روحیه‌ی کارآفرینی و به طبع آن توسعه کارآفرینی در جامعه تقویت پیدا کند.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

نتایج حاکی از آن است که عوامل زمینه‌ای بیشترین تأثیر را بر ریسک‌پذیری، خلاقیت و تحمل ابهام افراد دارد. بنابراین، می‌توان چنین نتیجه گرفت که هرگونه تلاشی برای تقویت روحیه‌ی کارآفرینی در نهایت می‌بایست با در نظرگرفتن نقش عوامل مختلفی ازجمله حمایت‌های اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیکی و رسانه‌ای و سیاسی که توسط خانواده، دوستان، شرکت‌ها و نهادهای دولتی مختلفی ارائه می‌گردد، باشد. در واقع، عوامل زمینه‌ای کارآفرینی به‌عنوان عواملی زیربنایی و ضروری جهت توسعه‌ی روحیه‌ی کارآفرینی می‌باشند؛ لذا مسوولان بایستی تدابیری از قبیل دادن وام‌های کم‌بهره و معافیت‌های مالیاتی، برگزاری دوره‌های کارآفرینی، بسترسازی مناسب جهت بازاریابی و فروش محصولات را ارائه دهند. از آنجا که تأثیر زمینه‌ی اجتماعی را نمی‌توان انکار کرد بنابراین، هم از سوی خود جامعه به‌ویژه خانواده‌ها و هم از سوی نهادهای مختلف دولتی جامعه و افراد را به اهمیت کارآفرینی در توسعه سوق دهند.

منابع

1. Ahmadi, F., R. Shafei and N.F. Mefakherinia. 2012. Investigating the impact of individual and environmental factors on students' entrepreneurial behavior in Kurdistan University. Entrepreneurship Development, 15 Volume 5, Issue 1- Serial Number 15: 145-163(In Persian).
2. Abdulwahab, M.H. and R.A. Al-Damen. 2015. The impact of entrepreneurs' characteristics on small business success at medical instruments supplies organizations in Jordan. International Journal of Business and Social Science, 6(8): 164-175.
3. Alvani, S.M., S. Safari, R. Kohan Hoosh Nejad and S. Khodamoradi. 2017. Factors affecting corporate entrepreneurship: the case of food industry. Management Studies, 25(82): 1-27 (In Persian).
4. Ansari, M.T. and A. Soleimanizadeh. 2010. Investigating Environmental Factors Affecting the Development of Entrepreneurship from the Entrepreneur's Perspective. Journal of Management Research, 1(1): 87-110 (In Persian).
5. Armesh, H., C.C. Wei and G. Marthandan. 2014. Corporate entrepreneurship antecedents and firm performance in Iranian manufacturing SMEs: mediating role of corporate entrepreneurship. Journal of Basic and Applied Scientific Research, 36-51.
6. Azami, M., A. Yaghobi Farahani, E. Mousavi and A.H. Pirmoradi. 2014. Developing of organizational entrepreneurship in cooperatives. Journal of Entrepreneurship in Agriculture, 1(1): 1-18 (In Persian).
7. Bahrami, M., F. Sepaseh, M.M. Kiani, H. Yaghouti, M. Salehi and M. Khanjankhani. 2017. An investigation on entrepreneurship status of healthcare management students in Shahid Sadoughi University of medical sciences, Yazd, Iran. Management Strategies in the Health System, 2(2): 79-87 (In Persian).
8. Bashirahsan, M. and R. Ghorbaninejad. 2017. The role of entrepreneurial women in economic development (case study: Khoramrod rural district of Tuyserkan city). Geographical Territory, 14(53): 93-108 (In Persian).
9. Bird, B. and L. Schjoedt. 2017. Entrepreneurial behavior: Its nature, scope, recent research, and agenda for future research. In Revisiting the Entrepreneurial Mind (pp. 379-409). Springer, Cham
10. .Busenitz, L.W. and C.M. Lau. 1996. A cross-cultural cognitive model of new venture creation. Entrepreneurship theory and practice, 20(4): 25-40.
11. Çavuş, M.F. and A. Gökçen. 2015. Psychological capital: Definition, components and effects. British Journal of Education, Society and Behavioural Science, 5(3): 244-255.
12. Deakins, D. and M. Freel. 2003. Entrepreneurship and small firms. 3thed. Berkshire: Mc Grow Hill.
13. Donyei, H., J. Yaghobi and Y. Rajaei. 2010. Factors affecting on entrepreneurship strengthening and development of agricultural cooperatives in Zanjan province. Cooperative Magazine, 3: 125-112 (In Persian).
14. Farahani, A., H. Ghasemi and N. Mohammadi. 2013. Investigating environmental factors affecting on entrepreneurial spirituality of students graduate in physical education. Applied Research in Sport Management, 2(3): 61-74 (In Persian).
15. Faraji-Sabokbar, H., S.A. Badri, H. Sajasy Ghidari, T. Sadeghloo and A. Shahdadi Khajeh Asgar. 2011. Prioritization of entrepreneurship development in rural areas by using promethean technique (case study: Suburbs of Khodabandeh district, Zanjan province). Geographic Research, 75: 68-53 (In Persian).
16. Golrd, P. 2005. Effective factors in development entrepreneurship of Iranian women's. Journal of Women's Research, 3(1): 101-123 (In Persian).
17. Guth, W.D. and A. Ginsberg. 1990. Guest editors' introduction: Corporate entrepreneurship. Strategic management journal, 5-15.
18. Haji, L., M. Chizari and Sh. Choobchian. 2016. Structural analysis of factors affecting the sustainable development of agricultural production cooperatives in rural areas Naghadeh Township. Journal of Rural Research, 7(1): 195-216 (In Persian).

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

19. Hemati, M., J. Abadi and S. Islami. 2014. The relationship between organizational entrepreneurship and psychological empowerment in physical education teachers. Sport Management Studies, 26: 165-180 (In Persian).
20. Histrich, R.D. and M. Drnovsek. 2002. Entrepreneurship and small business research: A European perspective. Journal of Small Business and Enterprise Development, 2: 172-222.
21. Hoshmandan-Moghaddamfard, Z., A. Razvanfar, H. Movahedmadmadi and A. Shams. 2011. Measuring the entrepreneurial spirit of students of agricultural schools in Zanjan province. Iranian Agricultural Extension and Education Journal, 7(2): 105-114 (In Persian).
22. Howard, S. 2004. Developing entrepreneurial potential in youth: The effects of entrepreneurial education and venture creation. University of South Florida Report, 3-17.
23. Kearney, C., R. Hisrich and F. Roche. 2008. A conceptual model of public sector corporate entrepreneurship. International Entrepreneurship and Management Journal, 4(3): 295-313.
24. Laspita, S., N. Breugst, S. Heblich and H. Patzelt. 2012. Intergenerational transmission of entrepreneurial intentions. Journal of Business Venturing, 27(4): 414-435.
25. Lordkipanidze, M. 2002. Enhancing entrepreneurship in rural tourism for sustainable regional development. The case of Söderslätt region. Sweden. The International Institute for Industrial Environmental Economics, IIIEE, Lund University.
26. Meysami, A.M., G. Mohammadi Elyasi, A. Mobinin Dehkordi and S.R. Hejazi. 2017. Dimensions and components of the technological entrepreneurship ecosystem in Iran. Journal of Technology Development Management, 5(3): 9-42 (In Persian).
27. Modrisi, M. 2011. Identification of institutional factors affecting on academic entrepreneurship, Tehran: Tehran University. Thesis of MSc. Faculty of Management, Entrepreneurship Department (In Persian).
28. Mokaya, S.O. 2012. Corporate entrepreneurship and organizational performance, Theoretical perspectives approaches and outcomes. International Journal of Arts and Commerce, 1(4): 133-143.
29. Pournazari, M. 2016. Analysis of factors affecting entrepreneurial behavior on agricultural entrepreneurs in Hormozgan province. Agricultural extension and education. Faculty of Agriculture, Tarbiat Modarres University, (In Persian).
30. Razaghandi, N. and K. Dorani. 2010. Identifying the individual and environmental factors affecting on success of the top entrepreneurs in Tehran province to provide a training model. Journal of Entrepreneurship Development, Second Year, 6: 55-39 (In Persian).
31. Rezaei, R. 2014. Study the role of entrepreneurship in the development of rural cooperatives. Journal of Entrepreneurship in Agriculture, 1(1): 85-102 (In Persian).
32. Sadeghi, M. and E. Malekinia. 2011. Assessing students from the entrepreneurial environment and explaining their relationship with entrepreneurial intent. Journal of Research and Planing in Higher Education, 59: 69-89 (In Persian).
33. Sobel, R.S. and K.A. King. 2008. Does school choice increase the rate of youth entrepreneurship?. Economics of Education Review, 27(4): 429-438.
34. Taghraei, M.T., M. Rezvani, M.H. Mubaraki, J.Y. Farsi and Z. Mirzaei. 2016 .Identification of environmental factors affecting cultural entrepreneurship in nomadic handicrafts. Quarterly Journal of Economics Space and Rural Development, Year 5(3): 19-36 (In Persian).
35. Toosi, R., A. Jamshidi and A. Tagdisi. 2013. Rural entrepreneurship and determining the factors affecting it (case study: villages in Minoodasht county). Journal of Rural Research and Planning, 3 (8): 2-12 (In Persian).
36. Tugraei, M.T., M. Rezvani, M.H. Mubaraki, J. Yadollahi Farsi and Z. Mirzaei. 2016. Identification of environmental factors affecting on cultural entrepreneurship in nomadic handicrafts. Journal of space economics and rural developmentt, 5(3): 19-36 (In Persian).
37. Warren, M. 2011. Econometric analysis of the impact of entrepreneurship on economic growth-Case of the Kenyan economy. Journal of Economics and Sustainable Development, 2(7): 71-88.

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]
[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]

Investigating the Effects of Contextual Factors on Entrepreneurial Spirit The Case of Agricultural Cooperatives in Naghadeh Township

Latif Haji[1], Naser Valizadeh[2] and Hamid Karimi[3]

1- Ph.D. Student, Department of Agricultural Extension and Education, Shiraz University
2- Ph.D. Student, Department of Agricultural Extension and Education, Shiraz University
(Corresponding author: n.valizadeh@shirazu.ac.ir)
3- Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, University of Zabol
Received: April 16, 2019 Accepted: June 9, 2019

Abstract

Strengthening and paying attention to entrepreneurial spirit among the members of society are of important topics in entrepreneurship. Meeting the goals in this field requires some contextual factors that are considered as the prerequisites of ground setting for entrepreneurship. Present study aims to investigate the effects of contextual factors on the entrepreneurial spirit among members of agricultural cooperatives in Naghadeh Township. Present study is an applied research which was carried out through cross-sectional survey. Statistical population of this research was members of cooperatives (N=1170). Krejice and Morgan Table was used to determine the sample size (n=290). A stratified random sampling method was implemented to select samples. The data collection instrument was a structured questionnaire that its validity confirmed by a panel of experts. Cronbach's alpha coefficient was calculated to test the reliability of different parts of questionnaire ($0.88 \leq \alpha \leq 0.92$). The results of structural equation modeling showed that economic, social, technological, and political factors have positive and significant effects on entrepreneurial spirit. So that the value of the determination coefficient (R^2) could account for 0.66% of the variance of the dependent variable. According to the results, it is recommended that agricultural cooperatives be given more attention by policymakers because of their potential in entrepreneurship and improving entrepreneurial spirit.

Keywords: Agricultural Cooperatives, Contextual Factors, Entrepreneurial Spirit, Naghadeh Township

[Downloaded from jea.sanru.ac.ir on 2026-11-22]

[DOR: 20.1001.1.25383426.1398.6.11.2.7]

[DOI: 10.29252/jea.6.11.26]